

Postanowienie z dnia 11 maja 2000 r.

III ZP 10/00

Sąd pierwszej instancji nie jest uprawniony do przedstawienia zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu.

Przewodniczący: SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, w sprawie z powództwa Wacława H. przeciwko Kopalni Węgla Kamiennego „G.” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w likwidacji w B. o zasądzenie podwyższonego świadczenia socjalnego pobieranego w okresie urlopu górniczego, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym dnia 11 maja 2000 r. zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Będzinie postanowieniem z dnia 10 lutego 2000 r. [...] do rozstrzygnięcia w trybie art. 390 KPC

Czy użyte w art. 22 ust. 2 ustawy z 26.11.1998 r. „o dostosowaniu górnictwa...” – Dz.U. Nr 162. poz. 1112, dotyczące godzin nadliczbowych – sformułowanie: „...zgodnie z Kodeksem pracy...” – oznacza wszystkie godziny nadliczbowe faktycznie przepracowane w okresie przyjętym za podstawę obliczenia świadczenia socjalnego, czy tylko proporcjonalną za ten okres ilość godzin nadliczbowych w stosunku do maksymalnie dopuszczalnej w art. 133 § 2 kodeksu pracy tj. 150 godzin w roku kalendarzowym a więc 37,5 godz. w kwartale oraz mając również na uwadze przepis § 9 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 8.01.1997 r. – „w sprawie szczegółowych zasad...” Dz.U. Nr 2 poz. 14 ?

p o s t a n o w i ł:

o d m ó w i ć podjęcia uchwały.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Będzinie w sprawie z powództwa Wacława H. przeciwko Kopalni Węgla Kamiennego „G.” Spółce z o.o. w likwidacji z siedzibą w B. o podwyższenie świadczenia socjalnego pobieranego przez powoda w okresie urlopu górniczego z kwoty 1.937,85 złotych miesięcznie do kwoty 2.231,68 złotych miesięcznie postanowieniem z dnia 10 lutego 2000 r. zwrócił się „z zapytaniem prawnym do Sądu Najwyższego Izba Administracyjna Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie - na okoliczność: czy użyte w art. 22 ust. 2 ustawy z 26.11.1998 r. „o dostosowaniu górnictwa...” – Dz.U. nr 162 poz. 1112 – dotyczące godzin nadliczbowych sformułowanie: „zgodnie z kodeksem pracy” – oznacza wszystkie godziny nadliczbowe faktycznie przepracowane w okresie przyjętym za podstawę obliczenia świadczenia socjalnego czy tylko proporcjonalną za ten okres ilość godzin nadliczbowych – w stosunku do maksymalnie dopuszczalnej w art. 133 § 2 kodeksu pracy tj. 150 godzin w roku kalendarzowym a 37,5 godzin w kwartale oraz mając na uwadze przepis § 9 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 8.01.1997 r. – w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop – Dz.U. nr 2 poz. 14”.

Postanowienie Sądu Rejonowego zawierające przytoczone „zapytanie prawne” nie zostało uzasadnione i nie wskazuje również, na jakiej podstawie prawnej (w jakim trybie) Sąd Pracy uznał za możliwe zwrócenie się z takim „zapytaniem” do Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z uwagi na to, że wniosek Sądu Rejonowego o udzielenie odpowiedzi na przedstawione pytanie prawne nie wskazuje podstawy takiego wystąpienia, należało w pierwszej kolejności rozważyć skuteczność jego wniesienia przejawiającą się w możliwości przystąpienia do merytorycznego rozpoznania sprawy.

Przedstawione pytanie prawne nie podlega rozpoznaniu w trybie przewidzianym w art. 390 § 1 KPC. Zgodnie z treścią tego przepisu możliwość przedstawienia do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości zachodzi tylko przy rozpatrywaniu apelacji w sprawie, w której kasacja nie przysługuje, dotyczy zatem tylko sądu drugiej instancji rozpoznającego apelację. Przedstawienie Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia pytania prawnego jest więc

instytucją postępowania apelacyjnego. Z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego w trybie art. 390 § 1 KPC nie może zatem wystąpić do Sądu Najwyższego sąd rejonowy jako sąd pierwszej instancji. Sąd rejonowy może natomiast skorzystać z możliwości, jaką stwarza art. 18 KPC, jeżeli przy rozpoznawaniu sprawy w tym sądzie powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości.

Możliwość przedstawienia Sądowi Najwyższemu pytania prawnego w trybie art. 390 § 1 KPC wyłącznie przez sąd rozpoznający apelację (sąd drugiej instancji) wynika z charakteru rozstrzygania zagadnień prawnych w ramach sprawowanego przez ten Sąd nadzoru judykacyjnego (por. uchwałę siedmiu sędziów SN z 30 marca 1999 r., III CZP 62/98, OSNC 1999, z. 10, poz. 166). Instytucja pytań prawnych, prowadząca do związania sądów niższych instancji w danej sprawie poglądem Sądu Najwyższego zawartym w podjętej uchwale, jest wyjątkiem od konstytucyjnej zasady podległości sędziów tylko Konstytucji i ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji), a zatem powinna być traktowana jako instytucja wyjątkowa, co nakazuje stosowanie ścisłej wykładni art. 390 § 1 KPC także w odniesieniu do kręgu podmiotów uprawnionych do wystąpienia z pytaniem prawnym.

Przedstawiony wniosek nie podlega merytorycznemu rozpoznaniu także w trybie przewidzianym dla podejmowania przez Sąd Najwyższy uchwał mających na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości w praktyce lub których stosowanie wywołało rozbieżność w orzecznictwie. Takie bowiem uchwały - na podstawie art. 16 ust. 2 w związku z art. 13 pkt 3 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 1994 r., Nr 13, poz. 48 ze zm.) - Sąd Najwyższy może podejmować tylko na wniosek ustawowo do tego uprawnionych podmiotów: Pierwszego Prezesa lub Prezesa Sądu Najwyższego, Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - Ministra Pracy i Polityki Socjalnej. Ponadto na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. Nr 55, poz. 234 ze zm.) prawo do występowania do Sądu Najwyższego z wnioskami o wyjaśnienie przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych budzących wątpliwości lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie przysługuje ogólnokrajowej organizacji międzyzwiązkowej i ogólnokrajowemu związkowi zawodowemu reprezentatywnemu dla pracowników większości zakładów pracy. Sąd pierwszej instancji rozpoznający sprawę z zakresu prawa pracy (sąd pracy) nie mieści się w grupie podmiotów uprawnionych do wystąpienia do Sądu

Najwyższego z wnioskiem o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych w trybie przewidzianym w przepisach ustawy o Sądzie Najwyższym.

Z powyższych rozważań wynika, że w rozpoznawanej sprawie nie mamy w istocie do czynienia z wnioskiem o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości skonstruowanym prawidłowo z formalnoprawnego punktu widzenia, a jedynie z pozorem takiego wniosku. Uzasadniało to [...] wydanie postanowienia odmawiającego podjęcia uchwały na posiedzeniu niejawnym.

Przedstawienie wniosku o wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przepisów prawnych przez podmiot do tego nieuprawniony stanowi przeszkodę dla merytorycznego rozpoznania sprawy. Z tej przyczyny Sąd Najwyższy na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym postanowił odmówić podjęcia uchwały.

=====